

Evaluatie subsidieregeling Toeristische themaroutes provincie Groningen

Gedeputeerde Staten Groningen heeft van 19 oktober 2017 tot 19 oktober 2018 de subsidieregeling Toeristische themaroutes provincie Groningen opengesteld. In dit document wordt de subsidieregeling geëvalueerd.

SUBSIDIEREGELING TOERISTISCHE THEMAROUTES PROVINCIE GRONINGEN

Aanleiding

De subsidieregeling toeristische themaroutes provincie Groningen was een instrument om invulling te geven aan *spoor 2. Routeontwikkeling en vaarrecreatie* van de Toerisme-Visie provincie Groningen 2016-2020 en het *Uitvoeringsplan Toerisme-Visie 2016-2019*.

Doel

Doel van de subsidieregeling was om een impuls te geven aan de totstandkoming en het gebruiksgemak van themaroutes die bezoekers stimuleren om wandelend, fietsend of varend de authentiek Groningse culturele en landschappelijke rijkdom en diversiteit te ervaren. Voorwaarde was dat het thema van de routes is gebaseerd op een authentiek Gronings cultureel of landschappelijk thema en dat het thema past binnen de overkoepelende promotie- en marketingstrategie van de provincie Groningen. Een andere belangrijke voorwaarde was dat er minimaal twee Groningse toeristische ondernemers in de ontwikkeling van de routes wilden investeren (in tijd en/of geld).

Wie konden aanvragen?

Bedrijven, organisaties, culturele en landschappelijke instellingen, overheden en particulieren konden subsidie bij Gedeputeerde Staten aanvragen door een volledig ingevuld en ondertekend aanvraagformulier 'Format subsidieaanvraag Toeristische Themaroutes', voorzien van de voorgeschreven bijlagen, in te dienen.

Maximale subsidie

Subsidie kon worden verstrekt voor de ontwikkeling en realisering van een toeristische themaroute (maximaal 75% van de subsidiabele kosten), eventueel in combinatie met infrastructurele aankleding en/of infrastructurele schakels die deel uitmaken van een themaroute (per project maximaal 50% van de totale subsidiabele kosten voor deze activiteiten, minimale subsidie € 25.000,- en maximale subsidie 75.000 euro).

Voor de ontwikkeling en realisatie van een toeristische themaroute gold de eis dat met minimaal 25 procent van de subsidiabele kosten door minimaal twee Groninger toeristische ondernemers wordt bijgedragen (in tijd en/of geld).

Subsidiabele kosten

De volgende kosten waren subsidiabel:

- a. kosten voor de ontwikkeling van toeristische themaroutes (kosten die direct gerelateerd zijn aan het bedenken, omschrijven en introduceren van een toeristische themaroute);
- b. kosten voor de realisatie van een themaroute (kosten die direct gerelateerd zijn aan het daadwerkelijk opnemen van een themaroute in het toeristisch-recreatief routeaanbod van de provincie Groningen);
- c. kosten voor de ontwikkeling van nieuwe - of verbetering van bestaande - infrastructurele aankleding en/of infrastructurele schakels van themaroutes (kosten voor de voorbereidende planfase);
- d. kosten voor de realisatie van nieuwe - of verbetering van bestaande- infrastructurele aankleding of infrastructurele schakels.

Budget

Voor de regeling was in eerste instantie totaal € 600.000,- beschikbaar. In december 2018 is het subsidieplafond met € 154.105,46 opgehoogd. Het totale beschikbare budget kwam hiermee op € 754.105,46.

Beoordelingscriteria

Om voor subsidie in aanmerking te komen, moest worden voldaan aan de volgende vereisten:

- a. de activiteiten vinden plaats in de provincie Groningen;

- b. het centrale thema van de route sluit aan bij de overkoepelende toeristische promotie- en marketingstrategie van de provincie Groningen;
Gedeputeerde Staten kunnen hiervan afwijken en subsidie verstrekken voor een toeristische themaroute die een ander authentiek Gronings cultureel of landschappelijk thema centraal stelt, maar niet aansluit bij de G7 of de Verhaallijnen, zolang het subsidieplafond nog niet is bereikt tot een maximumsubsidiebedrag van € 150.000,00
- c. de nieuwe toeristische themaroute moet aanvullend zijn op het bestaande aanbod van toeristische themaroutes;
- d. de toeristische themaroutes moeten ten opzichte van elkaar zoveel mogelijk verspreid worden over de provincie;
- e. betrokkenheid van ten minste twee toeristische ondernemers die in de provincie Groningen gevestigd zijn, hetgeen blijkt uit een investering in tijd en/of geld, ten behoeve van de belevingswaarde of gebruiksgemak van een themaroute;
- f. er is sprake van een eigen bijdrage in tijd of geld van de ondernemer(s) van minimaal 25 % van de totale subsidiabele kosten voor de ontwikkeling van een toeristische themaroute, zoals omschreven in artikel 9, waarbij bij een bijdrage in tijd een maximum uurtarief geldt van € 80,- inclusief btw;

Het beheer en onderhoud en de instandhouding van zowel de themaroute als infrastructurele aankleding en schakels moet gewaarborgd zijn voor een periode van ten minste vijf jaren.

De benodigde vergunningen voor de aanleg van nieuwe, dan wel verbetering van bestaande, bewegwijzering, infrastructurele aankleding en infrastructurele schakels zijn afgegeven voordat Gedeputeerde Staten een beslissing nemen over de subsidieaanvraag.

Advies Marketing Groningen en Routebureau Groningen

De aanvragen zijn voor advies aan Marketing Groningen en het Routebureau Groningen voorgelegd. Marketing Groningen heeft GS geadviseerd over de aansluiting bij de toeristische promotie- en marketingstrategie. Routebureau Groningen heeft geadviseerd in hoeverre de themaroutes aanvullend zijn op het bestaande aanbod en over de spreiding over de provincie. Deze adviezen waren niet bindend.

Subsidieteam

Dit was één van de eerste regelingen die het Subsidieteam van de provincie mee heeft helpen opzetten en waarbij het Subsidieteam ook een taak had in het beoordelingsproces en de GS-besluitvormingsprocedure. De aanvragen kwamen via een digitaal aanvraagformulier binnen bij het Subsidieteam. Het Subsidieteam heeft bij de individuele aanvragen advies gegeven over juridische en financiële zaken.

Bij de start van de subsidieregeling Toeristische Themaroutes en tijdens de 'intake' en beoordeling van de eerste paar aanvragen verliep de communicatie soms moeizaam en bleek dat er duidelijkere afspraken gemaakt moesten worden over rol- en taakverdeling tussen subsidieteam en beleidsafdeling. Dit heeft geleid tot extra afstemming en het oplossen van 'kinderziektes'. Uiteindelijk is dit proces goed verlopen.

EVALUATIE

Belangstelling voor de regeling

Gedurende de looptijd van de regeling is contact geweest met 31 initiatiefnemers. Bij 9 initiatieven was na een telefoongesprek of informerende mail al snel duidelijk dat het initiatief niet paste binnen de regeling. 22 initiatiefnemers hebben een concept projectplan/aanvraag voorgelegd. Bij de helft hiervan was ook al vrij snel duidelijk dat het niet paste binnen de regeling. Belangrijkste redenen hiervoor waren: geen 25% ondernemersbijdrage, geen centraal thema, geen route maar arrangementsontwikkeling of promotie en marketing van een bestaande route. Met een aantal initiatiefnemers is intensief contact geweest om de aanvraag passend binnen de regeling te maken.

Ingediende aanvragen

Uiteindelijk hebben 11 initiatiefnemers een aanvraag ingediend. Het grootste deel van de aanvragen is één week voor het sluiten van de regeling ingediend (negen stuks). Eén aanvraag is ingetrokken, nadat er twee keer door ons om aanvullende informatie gevraagd is. Uiteindelijk zijn tien aanvragen als compleet beschouwd en beoordeeld. De aanvragen zijn beoordeeld op volgorde van binnenkomst.

Infrastructurele voorzieningen

De regeling bood de mogelijkheid om ook subsidie aan te vragen voor de financiering van een infrastructurele voorziening (aankleding dan wel schakel; zie hiervoor) op of langs het traject van de betreffende themaroute. Reden hiervan was dat wij verwachtten dat daarmee het hele routeaanbod aantrekkelijker en uitgebreider zou kunnen worden. Van deze subsidiemogelijkheid is echter door de aanvragers geen gebruik gemaakt. Wij hebben geen navraag gedaan, maar de redenen kunnen zijn dat de kosten van dergelijke infrastructuur hoog zijn, ondernemers niet bereid zijn te investeren in openbare voorzieningen en dat cofinanciering van (andere) overheden, waarvan de procedures meestal veel tijd en inzet vergen, noodzakelijk is.

Complexiteit regeling

Uit de ingediende aanvragen en contacten met de initiatiefnemers is gebleken dat de regeling voor indieners nogal ingewikkeld in elkaar zat, vooral voor de aanvragers die geen ervaring hadden met het aanvragen van subsidies. Vooral de vereisten rond de ondernemersbijdrage werden verschillend geïnterpreteerd en ook het onderscheid tussen routeontwikkeling en infrastructurele aankleding & schakels bleek lastig voor de aanvragers. Om onduidelijkheid en ruis te weg te nemen is gedurende de looptijd van de regeling de procedure aangepast: voordat de aanvraag definitief kon worden ingediend, moest eerst een concept worden besproken met het beleidsteam. Dit bleek goed te werken.

Beoordeling aanvragen

Van de 10 ontvankelijke aanvragen voldeden 9 aan de criteria en subsidievereisten. Deze 9 aanvragen zijn dan ook gehonoreerd. Eén aanvraag is afgewezen. Met deze 9 projecten worden naar verwachting 11 vaarroutes, 29 fietsroutes en 18 wandelroutes gerealiseerd (zie de bijlage voor een kaart met de geplande trajecten (indicatief) subsidieregeling toeristische themaroutes provincie Groningen).

In het schema hieronder een overzicht van de beoordeelde aanvragen. Hierin is per project weergegeven wanneer de aanvraag is binnengekomen, hoeveel subsidie er is verstrekt, hoeveel themaroutes en in welke regio er naar verwachting worden gerealiseerd, bij welke van de G7/Verhaallijnen de routes aansluiten en hoeveel ondernemers er (potentieel) betrokken zijn bij de ontwikkeling en realisering van de route.

TOERISTISCHE THEMAROUTES	fietsen	wandelen	varen	totaal	ondernemers	G7	verhaallijnen	regio	KIWI		totale kosten incl. BTW	SUBSIDIE
									ingekomen			
1. Themaroutes Westerkwartier (Folkersma, ond.ver. WK)	3	9	0	12	26	2, 5, 6	2, 5, 6, 7, 8	West	SD7207	29-11-17	230.795,40	133.004,46
2. Groningen heeft meer (HISWA)	0	0	7	7	11		1, 2, 3, 6, 7, 8, 9	provincie	SD9832	24-04-18	160.000,00	120.000,00
3. Waddenland (Knowlogy en st. Waddenland)	5	4	1	10	2	1, 3, 5, 6	1, 2, 5, 9	Noord	SD12340	9-10-18	182.567,80	136.879,00
4. Tichelpad (st. Hannekemaaierspad)	0	1	0	1	8		9	Midden Noordoost	SD12427	11-10-18	21.860,00	16.221,00
5. Trekvaartroute Boterdiep (camping Maarlandhoeve)	1	1	0	2	2	2, 5, 6	1, 2, 5, 8, 9	Noord	SD12337	14-10-18	100.537,19	75.403,00
6. De Ploegroute (Groninger Museum)	9	0	0	9	12		11	Noord Oost Zuidoost	SD12424	15-10-18	215.436,00	149.477,00
7. Fietsroute Fivelstreek (LS advies en design)	–	–	–	–	–				SD13666	16-10-18	geweigerd	geweigerd
8. Waddenfoodroutes (st. Waddengroep)	3	3	0	6	7	1, 3	1, 2	Wadden	SD12478	17-10-18	71.100,00	53.325,00
9. Abel Tasmanroute (st. Abel Tasmanmuseum)	6	0	3	9	10	1, 3, 5, 7	1, 2, 7, 9	provincie	SD12480	17-10-18	52.230,00	37.300,00
10. Welkom op de wierde route (stichting Noordgedacht)	2	0	0	2	11	2, 5, 6	1, 8	Noord	SD12496	18-10-18	51.281,04	32.496,00
TOTAAL	29	18	11	58	89						1.085.807,43	754.105,46

G7: 1. Lauwersmeer 2. Borgen 3. Wadden 4. Bourtange 5. Wierden 6. Kerken 7. Stad Groningen

Verhaallijnen: 1. Wadden, Unesco Werelderfgoed 2. Strijd tegen het water 3. Grensland vestingland 4. UNESCO Geopark De Hondsrug 5. Abt Emo en de middeleeuwen 6. Graanrepubliek 7. Veenkoloniën 8. Borgen, kastelen van het hoge noorden 9. Hanze en handel 10. Het laatste gevecht van WO II 11. Ander specifiek Gronings thema

In het schema vallen een paar zaken op:

1. Hoewel de regeling een jaar open is geweest is zijn de meeste aanvragen vlak voor de sluiting van de regeling ingediend.
2. Bijna alle projecten leveren meer dan 1 themaroute op. Dat was bij de start van de regeling niet voorzien. Met 9 projecten worden naar verwachting 58 nieuwe routes gerealiseerd.
3. In totaal is er € 754.105,46 subsidie verstrekt. Dit is 69,5% van de totale subsidiabele kosten. Er kon maximaal 75% subsidie worden aangevraagd.

Geografische spreiding

Op de kaart in de bijlage valt te zien dat in West-, Noord- en Midden-Groningen de meeste routes worden gerealiseerd. Oost-Groningen wordt minder bediend met de routes die met behulp van de subsidieregeling tot stand komen. Wel worden daar twee themaroutes ontwikkeld die op een andere manier gefinancierd worden. Het gaat om de routes 'Graanrepubliek' (Oldambt) en 'Grensland-Vestingland'. Deze routes worden in de presentatie van het totaalaanbod van themaroutes wel meegenomen door Marketing Groningen en het Routebureau Groningen.

G7 / Verhaallijnen

Met de te realiseren routes worden bijna alle G7 en 10 verhaallijnen geladen (zie de voetnoot onder het schema op pagina 3 voor de G7 en de 10 verhaallijnen).

Vooral de G7 'Wadden', 'Wierden' en 'Kerken' en de verhaallijnen 'Wadden Unesco Werelderfgoed', 'Strijd tegen het water' en 'Hanze & Handel' zijn goed vertegenwoordigd in de routes.

Bij de G7 ontbreekt 'Bourtange' en bij de verhaallijnen 'Geopark de Hondsrug' en 'Het laatste gevecht van WOII'. Maar, zoals hierboven vermeld, worden er ook themaroutes ontwikkeld die op een andere manier tot stand komen dan met middelen uit de provinciale subsidieregeling toeristische themaroutes. Zo vertelt de route Grensland-Vestingland het verhaal van Bourtange. En de verhaallijn 'Het laatste gevecht van WOII' wordt mogelijk bediend met een aftakking richting Groningen van de Europese Liberationroute. Deze aftakking wordt misschien gerealiseerd in het kader van 75 jaar bevrijding in 2020. Vanuit Geopark De Hondsrug wordt een grensoverschrijdende (Duitsland) thematische wandelroute ontwikkeld (Interreg-financiering).

Ook is recent het Groninger Borgenpad gelanceerd dat op particulier ontwikkeld initiatief van twee wandelliefhebbers tot stand is gekomen. Ook deze routes worden wel in het totaalaanbod van themaroutes meegenomen door Marketing Groningen en Routebureau Groningen.

Financiën

Voor de negen gehonoreerde aanvragen is in totaal € 754.105,46 subsidie verstrekt. Het beschikbare budget is hiermee met € 154.105,46 overvraagd. Het subsidieplafond is met dat bedrag opgehoogd. De totale kosten van deze projecten zijn € 1.085.807,43.

Betrokkenheid ondernemers

Bij de 9 gehonoreerde projecten zijn bij elkaar minstens 89 ondernemers betrokken bij de ontwikkeling en realisering van de themaroutes. De ondernemers denken mee over waar de routes langs moeten lopen, welke bezienswaardigheden moeten worden beschreven en treden op als ambassadeur voor de route(s). Bij veel projecten worden gedurende de looptijd van het project nog meer ondernemers betrokken bij de realisatie van de route. In de projectplannen wordt een potentieel van in totaal 233 ondernemers genoemd.

Economisch effect

Wat uiteindelijk het daadwerkelijke economische effect is van de subsidieregeling moet nog blijken als alle routes medio 2020 operationeel zijn. Het totale verwachte werkgelegenheidseffect is berekend op 31 Fte.

Marketing Groningen en Routebureau Groningen

Met Marketing Groningen en Routebureau Groningen is een evaluatiegesprek gevoerd over hun adviserende rol en over de regeling in het algemeen. Daarbij werd geconstateerd dat de aanvragen qua professionaliteit verschillend van aard waren. Mede daardoor was de ene aanvraag gemakkelijker te beoordelen dan de andere. Beide instanties hadden moeite om zich strikt te houden aan het gevraagde advies en leverden ook breder commentaar. Ze pleitten ervoor om contact te houden met de initiatiefnemers om samenwerking te borgen en zo te voorkomen dat partijen hetzelfde wiel opnieuw uitvinden. Er is namelijk al veel content ontwikkeld op de verschillende thema's van de te ontwikkelen routes. Hier moet over en weer gebruik van worden gemaakt. Marketing Groningen en Routebureau Groningen zijn tevreden over het grote pakket aan routes dat ontwikkeld wordt. Maar er

is ook een keerzijde. Het ontwikkelen van een 'eigen' app is een wezenlijk onderdeel van bijna elke aanvraag. Dit was bij het opstellen van de regeling niet voorzien. Marketing Groningen en Routebureau Groningen hebben zorgen bij het daadwerkelijk gebruik, de bruikbaarheid en wildgroei van losstaande routeapps. Wij delen deze zorgen, maar hadden op basis van de regeling onvoldoende grond om de ontwikkeling van apps af te wijzen. In de beschikkingsbrief hebben we de voorwaarde opgenomen dat alle routes ook worden opgenomen in de beschikbare applicaties van beide stichtingen, zodat ze goed worden gevonden. Door de diverse vormen van presentatie wordt het uiteindelijk lastig om het totaalbeeld van de thematische routes eenduidig aan te bieden. Routebureau Groningen en Marketing Groningen gaan proberen om hiervoor, samen met de initiatiefnemers, een oplossing te vinden.

Door de mogelijkheid te bieden subsidie aan te vragen op basis van het principe 'Wie het eerst komt, wie het eerst maalt' hadden we minder sturing op een zo volledig mogelijke aansluiting bij de G7 en de verhaallijnen. Achteraf gezien was een tenderregeling misschien beter geweest. Dan zou het mogelijk zijn geweest om de kwaliteit en de toegevoegde waarde van de projecten tegen elkaar af te zetten en dit mee te nemen in de beoordeling.

CONCLUSIES

- De doelstelling van de regeling is ruimschoots behaald: Met de subsidieregeling hebben we een impuls gegeven aan de totstandkoming van naar verwachting 11 vaarroutes, 29 fietsroutes en 18 wandelroutes;
- Medio 2020 is Groningen een prachtig toeristisch recreatief product rijker die bezoekers beter in staat stelt op de culturele en landschappelijke rijkdom van onze provincie te ervaren;
- De doelstelling om ondernemers te betrekken bij het ontwikkelen en realiseren van de routes is geslaagd. Er doen minimaal 89 ondernemers mee bij de ontwikkeling van de routes. Gedurende de ontwikkelingsfase van de routes zou dit aantal kunnen uitbreiden tot ca. 230 in meer of mindere mate betrokken ondernemers;
- Er is geen gebruik gemaakt van de mogelijkheid subsidie aan te vragen voor infrastructurele aankleding dan wel schakels;
- Tot medio 2020 wordt veel nieuw aanbod ontwikkeld. Het is zaak om met Marketing Groningen, Routebureau Groningen en de 'route-eigenaren' te volgen in hoeverre de nieuwe routes daadwerkelijk door toeristen en recreanten 'geboekt' worden;
- Het is belangrijk om te bewaken dat het nieuwe aanbod goed en in samenhang in de markt wordt gezet;
- Wij vinden dat het opnieuw openstellen van een subsidieregeling voor toeristische themaroutes tot medio 2020 niet nodig is. Daarna kan bekeken worden of het nieuw ontwikkelde aanbod voldoende is en of er eventueel een vervolg nodig is op de regeling.